

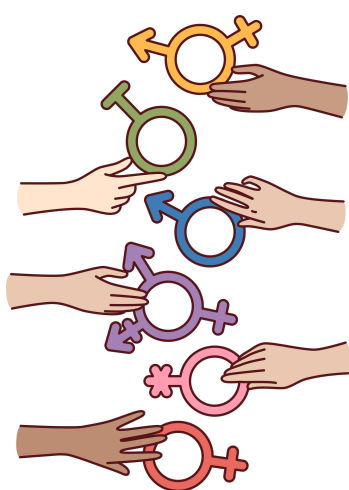
Kwetsbaar, strategisch of verdacht?

Hoe jeugd en veiligheid professionals signalen van mogelijke criminaliteitsbetrokkenheid van jonge vrouwen interpreteren

Waar jonge vrouwen voorheen vooral actief waren in de minder zichtbare rollen, worden zij steeds vaker geassocieerd met meer zichtbare rollen, waaronder georganiseerde en gewelddadige contexten. Zo spreekt de media over een ‘groeidend aantal tienermeisjes op het foute pad’ en ‘rovende tienermeisjes die een opmars maken’. Tegelijkertijd zijn er studies die omschrijven dat de interventie- en signaleringspraktijk historisch gezien sterk is ontwikkeld rondom mannelijke delinquentiepatronen. Hierdoor bestaat de veronderstelling dat er binnen de strafrechtketen sprake kan zijn van een potentiële ‘institutionele blinde vlek’. Deze blinde vlek verwijst naar het idee dat bepaalde vormen van gedrag minder snel als risicovol worden gezien, of op een andere manier worden geduid in de professionele praktijk. Dit onderzoek gaat nader in op deze betekenisgevingsprocessen. De volgende hoofdvraag staat daarbij centraal: hoe geven jeugd- en veiligheidsprofessionals betekenis aan signalen van mogelijke betrokkenheid bij criminaliteit onder jonge vrouwen (12-23 jaar), en welke rol spelen genderopvattingen in deze interpretaties? Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden zijn twaalf semi-gestructureerde interviews met diverse jeugd- en veiligheidsprofessionals afgenomen en geanalyseerd.

Theoretisch kader

De street level-bureaucracy theorie van Michael Lipsky beschrijft hoe professionals in hun dagelijkse werk routines en vaste interpretatiekader ontwikkelen, juist omdat zij opereren onder omstandigheden van tijdsdruk, onvolledige informatie en soms tegenstrijdige doelstellingen. In zulke contexten worden hun beslissingen gevoelig voor impliciete aannames, wat van invloed kan zijn op wanneer gedrag als risicovol of crimineel wordt bestempeld. Gender en double standard theorieën nuanceren dit uitgangspunt door te laten zien dat professionals gedrag niet uitsluitend beoordelen op wat zij zien, maar ook in relatie tot sociale verwachtingen en wat als passend wordt beschouwd. Hierdoor kan hetzelfde gedrag op uiteenlopende manieren worden geïnterpreteerd, afhankelijk van de gendergebonden verwachtingen én de sociale positie van degene die het gedrag vertoont. Intersectionaliteit benadrukt vervolgens dat deze processen altijd contextafhankelijk en gelaagd zijn. Zo kunnen factoren als leeftijd, etniciteit en leefwereld eveneens een rol kunnen spelen in hoe professionals gedrag beoordelen.

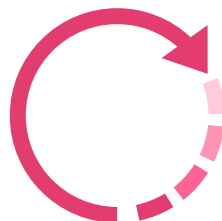
Resultaten

De bevindingen laten zien dat de professionals voortdurend schakelen tussen verschillende interpretatiekaders. Enerzijds worden de jonge vrouwen omschreven in termen van kwetsbaarheid en relationele afhankelijkheid, vaak gerelateerd aan slachtofferschap en ‘het grooming of loverboy-verhaal’. Anderzijds worden zij geduid als manipulatief en strategisch handelend, bijvoorbeeld wanneer het gaat om (vermeende) betrokkenheid bij ronselactiviteiten of situaties waarin slachtofferschap wordt ingezet als strategie. De respondenten introduceren het idee van een ‘onbewuste gendebriil’: een kader waarin hetzelfde gedrag op basis van gender anders wordt beoordeeld. Hiermee lijken zij de gevoeligheid voor impliciete (gender)aannames te bevestigen.

Tegelijkertijd spreken de respondenten over een ‘verharding’ als het gaat om de criminele betrokkenheid van jonge vrouwen. De meiden lopen bewapend rond of plegen mishandelingen met kettingsloten. Wanneer het gaat om de (on)zichtbaarheid van jonge vrouwen, is het belangrijk te benadrukken dat niet alle respondenten direct contact hadden met de meiden. De respondenten omschrijven internaliserende tactieken gerelateerd aan de puberteit, sociale media en school als mogelijke verklaringen. Ook worden situaties genoemd waarin juist ouders aanmoedigende tips geven om buiten de radar te blijven. Tot slot zou ook de modus operandi bijdragen: professionals signaleren situaties waarin meiden vanuit minder zichtbare locaties actief zijn en/of op minder wenselijke manieren aandacht vragen (bijvoorbeeld door stelen en het afleggen van valse verklaringen).

Conclusie

Samenvattend laat dit onderzoek zien dat zichtbaarheid geen vaststaand gegeven is. Het wordt geconstrueerd en beïnvloed door genderopvattingen, professionele routines en de manier waarop internaliserende coping strategieën de zichtbaarheid en professionele duiding mede vormgeven. Bewustwording van deze mechanismen zal resulteren in een meer genuanceerder en evenwichtige benadering van jonge vrouwen binnen het jeugd- en veiligheidsdomein.

Aanbevelingen

- **Bewustwording** — Professionals moeten zich expliciet bewust worden van impliciete genderaannames die hun signalering en duiding beïnvloeden.
- **Reflectie** — Structurele aandacht voor deze aannames blijft noodzakelijk om meer gelijkwaardige en zorgvuldige besluitvorming te bevorderen.
- **Training** — Gerichte trainingen en reflectiesessies helpen professionals bewuster te handelen en gendergerelateerde aannames te doorbreken.
- **Scholen** — Scholen kunnen hun rol als signalerende partij versterken, vooral voor stillere of minder zichtbare leerlingen.
- **Online expertise** — De online leefwereld vraagt om specialistische kennis, omdat digitale interacties een centrale plek innemen in het leven van jongeren.
- **Samenwerking** – Samenwerking tussen organisaties en ouders blijkt niet altijd vanzelfsprekend, wat de noodzaak onderstreept van betere afstemming en uitwisseling.